ISBN 978-9910-9008-9-1

MAJIDOVA GULHAYO ABDIRAZZOQ QIZI

KOMPYUTER GRAFIKASI VA DIZAYN

USLUBIY QO'LLANMA

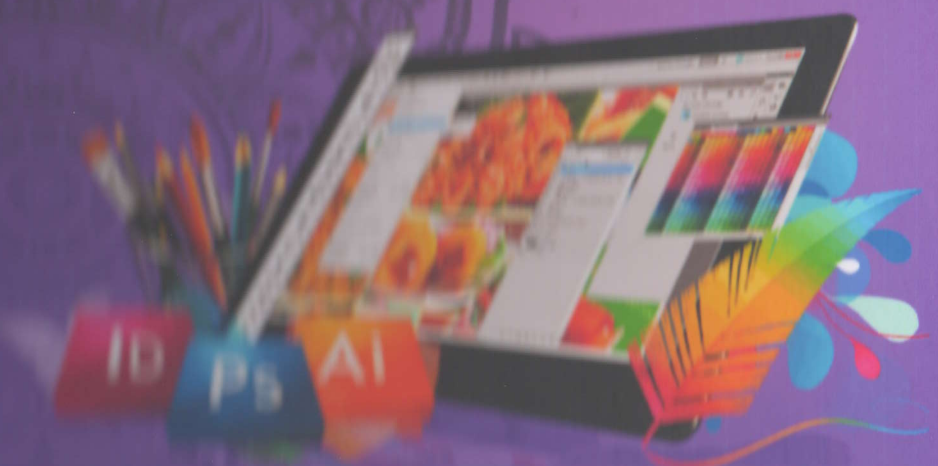

TOSHKENT – 2024

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

Majidova Gulhayo Abdirazzoq qizi

KOMPYUTER GRAFIKASI VA DIZAYN

TOSHKENT – 2024

UO‘K: 004.92(072)
KBK: 32.972.131.2
M13

Majidova G.A.
Kompyuter grafikasi va dizayn. Uslubiy qo‘llanma/ **G.A. Majidova** – Toshkent. “DiMAL” nashriyoti, 2024– 128 bet.

Uslubiy qo‘llanma oliy o‘quv yurti noshirlik ishi yo‘nalishi talabalarini dizayn san’ati, grafik muharrirlar va ularning imkoniyatlari, axborotlarni vizuallashtirish usullari va badiiy kompozitsiyaga doir bilimlarni o‘zlashtirishga xizmat qiladi. Uslubiy qo‘llanmada talabalarga zamonaviy grafik obyektlar yaratish hamda ular bilan ishlash imkoniyatlari, mutaxassislikka doir dizaynerlik ko‘nikmalarini va grafik muharrirlardan foydalanish malakasini hosil qilish bo‘yicha nazariy va amaliy ma’lumotlar keltirilgan.

Uslubiy qo‘llanma oliy ta’lim muassasalarining 60230600 – Noshirlik ishi ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejadasigi “Kompyuter grafikasi va dizayn” fani o‘quv dasturi asosida tayyorlangan.

Mas’ul muharrir:
Mamarajabov Mirsalim Elmirzayevich
p.f.d professor

Taqrizchilar:
Atamuratov Rasuljon Kadirjanovich
(PhD), dotsent v.b. ToshDO‘TAU

Abduraxmonova Shahnoza Abduhakimovna
(PhD), dotsent. TDPU

Uslubiy qo‘llanma Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti O‘quv uslubiy kengashining 2024-yil 24-fevral 7-sonli yig‘ilishi bayonnomasi bilan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN:978-9910-9008-9-1

© G.A.Majidova
© “DiMAL” nashriyoti, **2024.**

KIRISH

Hozirgi kunda noshirlik ishi yo‘nalishi mutaxassislarini tayyorlashda bir qator dolzarb vazifalar qo‘yilgan. Shu vazifalarni amalga oshirishda kompyuter grafikasi, dizaynga oid bilim va ko‘nikmalar doirasini kengaytirish bilan birga, o‘zbek xalq og‘zaki ijodi namunalari asosida milliy, badiiy qahramonlarning vizual obrazini yaratish, bolalar uchun milliy tarixiy illustratsiyalarni chizish, milliy g‘ururni uyg‘otish va ma’naviy tarbiyaga qaratilgan multimedia mahsulotlarini yaratuvchi mutaxassislar tayyorlash, o‘zbek tilidagi axborot-resurs portallarini ham son jihatdan ko‘paytirish, ham sifatini yaxshilash ya’ni mazmunan boyitish muhim o‘rin tutadi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma‘ruzasida — “Biz ta‘lim va tarbiya tizimining barcha bo‘g‘inlari faoliyatini bugungi zamon talablari asosida takomillashtirishni o‘zimizning birinchi darajali vazifamiz deb bilamiz”, – deb ta‘kidlagan edilar.

Kompyuter grafikasi va dizayn fani yo‘nalishi sohasida turli xil grafik obyektlarni yaratish, matn, tasvir va rastrli grafika ko‘rinishidagi tajriba natijalarini qayta ishlashda kerakli grafik amaliy dasturlardan, hamda illyustratsiyalar yaratish uchun grafik muharrirlardan foydalanishga katta e’tibor beriladi.

Kompyuterli illyustratsiya va dizayn fanini o‘zlashtirish uchun o‘qitishning ilg‘or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilish muhim ahamiyatga ega. Fanni o‘zlashtirishda darslik, o‘quv va uslubiy qo‘llanmalar, ma’ruza matnlari, standartlar, tarqatma materiallar, elektron materiallar, taqdimotlar, videodarslar, virtual stendlar va ilg‘or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

Mazkur o‘quv qo‘llanma oliy ta’lim tizimidagi noshirlik ishi bakalavr bosqichida o‘qitiladigan «Kompyuter grafikasi va dizayn» o‘quv fani mazmunini yoritishga bag‘ishlangan. Kompyuter grafikasi va dizaynning qo‘llanish ko‘lami juda ham keng bo‘lib, avvalo ushbu

sohaning vizualligi va dizayni diqqatga sazovordir. Grafik dizaynda o‘lcham, shakl, rang teksturasi, kompozitsiya, ko‘chirish va shriftlar muhim ahamiyatga ega. Berilgan topshiriqni mavjud grafik dasturlarda bajarish va kerakli natijaga erishish uchun shakllar, shriftlar, ulaming o‘lchamlari bilan ishlash, ularga rang berishda rang modellari va tekstura haqida tasavvurga ega bo‘lish, kompozitsiyani bilish, tasvimi kompyuter ekraniga chiqarish va u bilan bog‘liq amallarni bajarish foydalanuvchidan ma’lum darajada geometrik bilimlarni talab etadi.

Keltirilgan nazariy ma’lumotlarda illustratsiyalar, illustratsiyalarning tarixi, grafika va uning turlari, grafikaning kelib chiqish tarixi, rang va rang modellari, dizaynning asosiy tushunchari, zamonaviy grafik dizaynerlar keng foydalanayotgan Adobe Illustrator dasturi hamda Adobe Illustrator dasturi yordamida bajarish ketma-ketligi ko‘rsatilgan 17 ta amaliy topshiriqlar va test topshiriqlari yoritilgan.

UMUMIY BADIIY TAYYORGARLIK USULLARI

Reja:

1. Grafika va gibrid grafika
2. Kompyuter grafikasi va dizayn
3. Rang va rang modellari

Tayanch so‘zlar: *grafika, kompyuter grafikasi va dizayn, rastrli grafika, vektor grafika, fraktal grafika, 3D grafika, rang, rang modellari, RGB, CMYK, CMY, HSB, grafik dasturlar.*

Grafika va gibrid grafika

Grafika (yun. graphike, grapho — yozaman, chizaman) — tasviriy san’at turi. Rasm va rasm san’atiga asoslangan. ma'lumot berish, tasvirlash uchun devor, ekran, qog'oz yoki tosh kabi ba’zi sirtlardagi vizual tasvirlar yoki dizaynlardir. Kompyuter tomonidan yaratilgan tasvirlar kompyuter grafikasi deb ataladi ."Grafika" termini dastlab xat va xattotlik san’ati ma’nosida qo‘llangan. XIX asr oxiri XX asr boshlaridan yangi ma’no kasb etib, poligrafiya sanoatining rivoji, fotomexanikaning vujudga kelishi bilan grafika tasviriy san’at turiga aylandi.

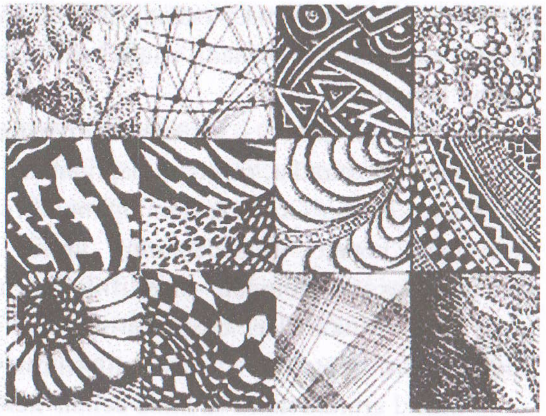

Grafikada ishlatiladigan asosiy sohalardan biri kitob bo‘lib, o‘rta asrlarda vujudga kelgan xattotlik va kitob yaratish ishining san’atga aylanishi, qo‘lyozma kitoblarni yozish va bezash san’at turi sifatida rivojlangan. Undan so‘ng miniatyura san’ati rivojlanib, turli-tuman maktablar vujudga kelgan. Hozirgi kunda jahonning eng yirik muzeylarida jozibador bezatilgan qo‘lyozma kitob namunalari saqlanadi.

Grafikada ikki asosiy element farqlanadi:

3. www.lex.uz – O‘zbekiston qonun hujjatlari sayti.
4. https://illustrator.demiart.ru/book10/index.html
5. https://infogra.ru/design/10-instrumentov-adobe-illustrator-o-kotoryh-dolzhen-znat-kazhdyj-dizajner
6. https://veryimportantlot.com/ru/news/blog/illyustraciya-risunokdopolnyayushhij-soderzhanie-knigi.
7. https://illustrator.demiart.ru/book10/index.html.
8. https://www.agitraining.com/adobe/illustrator/classes/what-is-adobe-illustrator

MUNDARIJA:

Kirish 3
Umumiy badiiy tayyorgarlik usullari 5
Illustratsiya tarixi va ijodiy texnika 30
Illustrator uskunalari 46
Tipografik illustratsiyalar 61
Gibrid illustratsiyalar 78
Mustaqil bajarish uchun topshiriqlar 85
Glossariy 114
Test topshiriqlari 116
Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati 123

Majidova Gulhayo Abdirazzoq qizi

KOMPYUTER GRAFIKASI

VA DIZAYN

Uslubiy qo'llanma

Muharrir M.Talipova
Tahrirchi S.T.Shakirova
Tex. muharrir N.Niyazova
Sahifalovchi B.Haydarov

Bosishga ruxsat etildi 04.04.2024.
Qog'oz bichimi $60x84^{1/16}$. TIMES garniturasi,
Shartli bosma tabog'i 7,5. Nashr tabog'i 6,9
Adadi 100. Buyurtma № 04-04/24

«DiMAL» OK nashriyoti
100140, Toshkent sh., Huvaydo ko'chasi, 2A-25

«DiMAL» OK nashriyoti
bosmaxonasida chop etildi.